

Estiu 2014

Eleccions europees: molt soroll per no res

Max Vives-Fierro i Planas

Director

Fundació Catalunya Europa

@maxvives

Un cop més, les eleccions europees han estat unes eleccions de segon ordre. I així ha estat des que l'any 1979 es van produir les primeres eleccions. Mai ha estat un joc de competició electoral paneuropeu i no ho serà mentre no es pugui escollir de forma directa un executiu europeu amb competències exclusives europees, sota un control del Parlament escollit pels ciutadans, i un pressupost ad hoc per a poder implementar-les i desplegar-les.

De fet, la Unió Europea, tal com va estar dissenyada, és un clar exemple d'organisme internacional on preval la lògica intergovernamental, i per tant, on preval una direcció política evident dels Estats membres (més d'uns que d'altres...). Es per això que institucions com el Consell Europeu i el Consell de la Unió –creats amb posterioritat- i on són representats, els caps d'Estat i Govern Europeu, han acabat definint clarament el caràcter intergovernamental de la Unió, front al comunitarisme d'altres institucions, com poden ser sobretot el Parlament, i la Comissió.

Les eleccions del 2014 s'han definit en un marc que no suposava grans novetats institucionals: un sistema electoral amb una circumscripció de base estatal i l'absència d'un sistema de partits veritablement paneuropeu. La impossibilitat de pensar les eleccions en un marc institucional diferent és un reflex de la manca de consens entre els Estats membres per avançar d'una forma ordenada cap a una gran federació d'Estats. De fet, dins la Unió Europea, sembla més homogeni l'Eurogrup. Fins i tot, s'ha arribat a escriure que aquest disposaria d'una Assemblea parlamentària per a regir el seu futur.

Entretant altres qüestions que afecten a la vida dels ciutadans de la Unió que es produeixen a cada Estat membre adquireixen més rellevància i defineixen les motivacions reals i a l'hora d'anar a votar. Aquest any, l'efecte "política nacional" ha estat més present que mai i de ben segur que haurà estat en el cap de molts ciutadans, més que en altres comicis.

L'anàlisi i lectura del resultat de les eleccions, es podria, fer per tant, en tres plànols diferents: L'europeu, l'espanyol i el català.

En el plànol europeu, voldria destacar dos conclusions, en el terreny formal i el material que son rellevants. En primer lloc, el formal: la introducció de l'obligació legal (art. 17.7 del Tractat de Lisboa) de considerar la composició del Parlament Europeu per a l'elecció del President de la Comissió, i la seva elecció dins els partits polítics, "ex ante". No ha estat rellevant. El tan anunciat canvi en el Tractat de Lisboa era aparentment el gran canvi, que havia de democratitzar el sistema polític europeu ja que davant una competència electoral real,

personalitzada en líders visibles es presumia que els ciutadans se sentirien més motivats per anar a votar. No ha estat així, la mitjana europea s'ha mantingut estable en torn al 43%, però hi ha hagut una tendència a la baixa en molts estats membres (especialment en la zona de l'Est) que ha estat compensada per la pujada puntual d'Alemanya, Grècia, Suècia, Finlàndia i Lituània.

En segon lloc, l'elecció de les polítiques que efectivament es podran desenvolupar des de Brussel·les, mitjançant els grups amb representació al Parlament Europeu. En aquest cas, tampoc sembla que el resultat de les eleccions facilitaran la feina al Parlament Europeu, amb un parlament més fragmentat, heterogeni i amb una representació més alta dels grups euroescèptics i ultradretans. A més, la capacitat legislativa del parlament continua molt condicionada al pes decisiu del Consell Europeu, tot i les reformes del Tractat de Lisboa. [Tot i compartir la funció legislativa \(procés de codecisió\) amb el Parlament Europeu, el Consell ha mantingut el seu rol predominant en el sistema polític europeu i continua, de manera indirecta, condicionant l'agenda legislativa.](#)

En el plànol espanyol, el debat i la motivació per anar a votar han estat, clarament, orientades a les polítiques nacionals i el repte d'emprendre reformes o evitar-les. Han estat unes eleccions plebiscitàries, en aquest sentit. Un cop més, aquestes eleccions han estat una oportunitat perduda per a fer pedagogia i explicar que és la UE i perquè és tan necessari avançar en el procés d'integració europea per al futur dels ciutadans europeus en aquest món cada cop més global.

Els resultats de les eleccions han donat senyals sobre la crisi del model bipartidista i han evidenciat que el poder ja no es repartirà entre el Partit Popular i el Partit Socialista, permanentment. L'aparició d'UPyD i forces com Podemos, son un bon símptoma per a millorar la competència i qualitat democràtica i frenar el conformisme subjacent al bipartidisme. Però el debat espanyol en clau europea no ha tingut més transcendència que les desafortunades declaracions del cap de llista del Partit Popular en un tema tant sensible com és el paper de la dona a la societat contemporània.

En el plànol català, les eleccions europees han estat clarament induïdes per les reivindicacions sobiranistes fetes per Esquerra Republicana de Catalunya i Convergència i Unió. Els resultats han mostrat clarament la reconfiguració de l'ordre de preferències dels catalans tot i estar condicionats per una circumscripció única estatal que castiga les particularitats territorials. Després de les eleccions, s'ha començat a dibuixar el futur mapa polític de Catalunya, amb la configuració d'un nou escenari caracteritzat per un doble bipartidisme: entre l'esquerra i dreta sobiranistes i l'esquerra i dreta unionistes. Han estat tant determinants, les reivindicacions sobiranistes fins al punt que els debats europeus han tingut a Catalunya i el seu procés com a centre del debat. Ara caldrà veure si realment els resultats de les eleccions europees, es traslladaran a les properes comtesses electorals i si és així, es confirmarà el que diem.

